

ÜNİTE 1

VERGİ HUKUKUNUN TANIMI VE KAPSAMI

Vergi ödevinin niteliğine, vergi borcunun doğması ve ortadan kalkmasına ilişkin maddi ve şekli hukuk kuralları bütünüdür.

Devletin kamu gücüne dayanarak elde ettiği vergiler ve vergilerin yanı sıra resim, harç ve şerefiye gibi kamu gücüne, cebre dayanan diğer kamu gelirlerini de geniş anlamıyla içinde yer alır.

VERGİ HUKUKUNUN HUKUK BÜTÜNÜ İÇİNDEKİ KONUMU

Vergilendirme işlemine girerken devletin egemenlikten kaynaklanan otoritesini kullanması, vergi hukukunun kamu hukukunun bir dalı olduğunu gösterir.

VERGİ HUKUKUNUN DİĞER HUKUK DALLARIYLA İLİŞKİSİ

Vergi hukuku, kamu hukuku içinde yer alan diğer hukuk dallarıyla, özellikle anayasa hukuku, idare hukuku, devletler umumi hukuku, ceza hukuku, yargılama ve takip hukuklarıyla yakın ilişkiler içindedir.

ANAYASA HUKUKU&VERGİ HUKUKU;

Bu ilişkinin en somut göstergesi 1982 Anayasa'sında yer alan hükümlerin çoğunun vergilerle doğrudan ya da dolaylı bağlantı içinde olmasıdır.

İDARE HUKUKU&VERGİ HUKUKU;

Türkiye'de vergi yargısının idari yargı bünyesinde yer alması, vergi uyuşmazlıklarında uygulanacak usul hükümlerinin İdari Yargılama Usulü Kanununda düzenlenmesi de idare hukuku ile vergi hukuku ilişkilerinin yoğunluğunu gösterir.

DEVLETLER HUKUKU&VERGİ HUKUKU;

Birden fazla devletin vergilendirme yetkisinin çakışması halinde sorun, ilgili devletlerin iç mevzuatı ile birlikte, uluslararası hukuk ilkelerine göre çözülür.

CEZA HUKUKU&VERGİ HUKUKU;

Vergi hukukunun, vergi ceza hukuku olarak adlandırılan alt dalı bu iki hukuk alanı arasındaki ilişkilerin yoğunluğunun göstergesidir.

VERGİ HUKUKUNUN BÖLÜMLENMESİ GENEL VERGİ HUKUKU & ÖZEL VERGİ HUKUKU

Genel Vergi Hukukunda;

Vergi hukukunun tümüne ilişkin ve bütün vergilerde uygulanacak temel ilkeler ve kurallar,

Vergi borcu ve vergi ilişkisinin niteliği,

Vergi borcunun doğması ve sona ermesi,

Vergilendirme alanında çıkan uyuşmazlıklar ve bunların çözüm yolları incelenir.

Özel Vergi Hukukunda;

Konularına göre tek tek vergiler ve bunları düzenleyen yasalar incelenir.

VERGİ HUKUKUNUN BÖLÜMLENMESİ

MADDİ VERGİ HUKUKU & ŞEKLİ VERGİ HUKUKU**Maddi Vergi Hukuku;**

Vergi borcu ilişkisinde hak ve ödevlerin doğumunu, sona ermesini ve bunların içeriğine ilişkin hukuki ilkeleri inceleyen daldır.

Şekli Vergi Hukuku;

İçeriği maddi hukukça belirlenen vergi ilişkisinde hak ve yükümlülüklerin gerçekleştirilme usullerini düzenleyen daldır.

VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI

a) Asli (Bağlayıcı) Kaynaklar

b) Tali (Yardımcı) Kaynaklar

ASLİ (BAĞLAYICI) KAYNAKLAR

Anayasa

Kanunlar

Uluslararası anlaşmalar

Kanun hükmünde kararnameler

Yürütme organının özel düzenleyici işlemleri

Diğer düzenleyici işlemler

İçtihadı birleştirme kararları

TALİ (YARDIMCI) KAYNAKLAR

Doktrin

Yargı kararları

Maliye Bakanlığı tarafından çıkartılan genel tebliğler

Genelgeler

İzahlar ve görüşler (mukteza)

VERGİ HUKUKUNDA PEÇELEME

İktisadi sonuçtan vazgeçmek suretiyle vergi konusu ile ilişkiye girmemek -vergiden kaçınma- veya vergi yasalarınca sunulan olanaklardan yararlanmak -*vergi tasarrufu*- vergi hukuku bakımından her zaman karşılaşılan davranış biçimleridir.

VERGİ HUKUKUNDA KIYAS YASAĞI

Vergi hukukunda kıyas yolu ile yoruma başvurulması hukuk devletinin hukuki güvenlik ilkesine ve vergilerin yasallığı ilkesine ters düşer.

VERGİLENDİRME YETKİSİ

Vergilendirme yetkisi, devletin kamu gelirleri içinde sadece vergi koymaya ilişkin yetkisini ifade ettiği gibi, devletin kamu giderlerini karşılamak üzere gerçek ve tüzel kişiler üzerine koyduğu her çeşit mali yükümlülüğe ilişkin yetkisini de ifade eder.

Devletin vergilendirme yetkisi aracılığı ile kişilerin hak ve özgürlük alanlarına müdahale etmesi vergi hukuku açısından hukuk devleti kavramını bir sınır haline getirmektedir.

YASAL İDARE YETKİSİ

İdarenin vergilendirme işlemlerini yalnız yasalara uygun ve doğru olarak yerine getirmesini değil, aynı zamanda yürütme organına yetki devrinin anayasal koşulları gerçekleşmişse Bakanlar Kurulunun düzenleyici işlemlerine ve yasaya eşit ve daha üstün kaynaklara uygun olarak davranmasını da içerir.

GENELLİK VE EŞİTLİK İLKELERİ

Vergilendirmede genellik ilkesi bir toplumda yaşayan herkesin mali gücüne göre vergi ödemesini gerektirir.

Anayasanın 10. maddesine göre, herkes ayırım gözetilmeksizin yasa önünde eşittir; devlet organları ve makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER AÇISINDAN VERGİLENDİRME

Devlet vergilendirme yetkisini kullanırken kişilerin çeşitli hak ve özgürlüklerini sınırlandırabilir.

VERGİLENDİRMEDE BELİRLİLİK

Vergilerin miktarlarının, tarh ve tahsil zamanlarının ve biçimlerinin hem idare, hem de kişiler yönünden belli ve kesin olmasıdır.

BAŞVURMA HAKKI VE YARGISAL DENETİM

Hukuk devleti ilkesi ve buna bağlı ilkeler tek başına kişiler için bir güvence oluşturmaz. Yeterli güvence, bu ilkelere işlerlik kazandıracak başvurma hakkı ve yargısal denetimle sağlanabilir.

VERGİ YASALARININ GERİYE YÜRÜMEZLİĞİ

Anayasa'da vergi yasalarının geriye yürümezliği ile ilgili bir belirleme bulunmamaktadır, ancak hukukî güvenlik ilkesi, vergi yasalarının geçmişte meydana gelen olaylara uygulanmasını engeller.

A) Genellik ilkesi: Kural olarak ayırım yapılmaksızın herkesin vergi mükellefi olmasını ifade eder.

B) Mali güce göre vergi ödeme ilkesi" ise vergide eşitlik ilkesinin diğer bir ifadesidir.

a) Yatay Adalet Durumları eşit olan kimselerin eşit miktarda vergi ödemeleri

b) Dikey Adalet Durumları farklı olanların, farklı miktarda vergi ödemeleri

Vergi Çeşitleri

Gelir Üzerinden	Harcama Üzerinden	Servet Üzerinden
Gelir Vergisi Kurumlar Vergisi	Diğer Tüm Vergiler	Motorlu Taşıtlar Vergisi Veraset İntikal Vergisi Emlak Vergisi

- Usulüne uygun bir şekilde yürürlüğe sokulan anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine dava açılmaz.

Tüzükler: . "Bakanlar Kurulu, kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştay'ın incelemesinden geçirilmek şartıyla tüzükler çıkarabilir. Tüzükler Cumhurbaşkanınca imzalanır ve kanunlar gibi yayımlanır." demektedir.

Muktezalar (özelgeler), Genelgeler ve Genel Yazılar Mukteza (özelge): Mukteza, vergi yönetimi tarafından mükelleflerin tereddüde düştükleri konularda aydınlatılmaları amacıyla talep üzerine verilen görüşlere denir. Asli (zorunlu) kaynak değildir.Yardımcı kaynaktır.

VI) VERGİ KANUNLARININ UYGULANMASI

A) Mülkilik ilkesi: Ülke sınırları içinde yerli veya yabancı olsun herkes için, o ülkenin kanunları geçerlidir. Daha çok gayrimenkuller üzerinden alınan vergilerde, gayri şahsi nitelikte bulunan tüketim vergileri ile harç ve resimlerde geçerlidir.

B) Şahsilik ilkesi: Konuya tabiiyet esasından bakmaktır. Kişi hangi ülkede bulunursa bulunsun, bağlı bulunduğu ülkenin kanunlarına tabidir

Genellikle **gelir vergisi** gibi şahsi vergilerde geçerlidir. Bazı vergilerde hem mülkilik hem de şahsilik ilkesi birlikte uygulanır. Bu tür vergilere **veraset ve intikal vergisi** örnek olarak verilebilir.

ÜNİTE 2

VERGİ USUL KANUNU VE AMME ALCAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUNUN
KAPSAMI

VERGİ ÖDEVİ & VERGİ BORCU

Vergi hukuku ilişkisi, vergi ödevi ilişkisi ve vergi borcu ilişkisi olmak üzere iki türdür. Vergi ödevi ilişkisinin konusu bir şeyi yapmak veya yapmamak veya bir şeye katlanmaktan oluşan haklar ve görevlerdir. Vergi borcu ilişkisi ise mamelekle ilgili hak ve yükümleri içine alır. Vergi ödevi daha geniş bir kavram olup vergi borcunu da kapsamaktadır.

VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Vergi borçlusu, belli miktarda vergiyi kamu alacaklısına ödemek zorunda olan kişidir. Vergi borçlusunun vergiyi ödemek görevi (maddi görev) yanında, defter tutmak, beyanname vermek, bildirimlerde bulunmak gibi çeşitli şekli görevleri de vardır. Yükümlülük hem maddi görevi hem de şekli görevleri içine alan daha geniş bir kavramdır.

EHLİYET VE TEMSİL

Vergi hukukunda yükümlülük ve sorumluluk için kanuni ehliyet şart değildir. Bu nedenle vergiyi doğuran olayla iradi veya gayri iradi bir ilişki kurmak vergi yükümlüsü olmak için yeterlidir; çünkü vergi hukukunda ehliyetin temeli vergi ödeme gücüdür.

VERGİ SORUMLULUĞU

Vergiyi doğuran olayla ilişkisi olmayan üçüncü kişilerin yasalarla, vergiye ilişkin maddi ya da şekli ödevlerin yerine getirilmesi bakımından vergi dairesine muhatap tutulmalarını, bazı koşullarda ise asıl vergi borçlusu ile birlikte veya onun yerine geçerek vergiyi kendi malvarlıklarından ödemelerini ifade eder.

SORUMLULUĞUN HUKUKİ NİTELİĞİ

Yasada aksine hüküm olmadıkça sözleşme yolu ile sorumluluk yaratılamaz ya da bir kimse bu yolla sorumluluktan kurtulamaz. Sorumluluk, sorumluluğun ilgili olduğu vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi ile doğar.

SORUMLUNUN YETKİLERİ

Vergi Usul Kanunu'nun vergi yükümlüsünü ve sorumlusunu tanımlayan 8. maddesi, bu yasanın müteakip maddelerinde geçen yükümlü (mükellef) deyiminin sorumluları da kapsadığını öngördüğünden, yükümlülere tanınan hak ve ödevler sorumlular için de geçerlidir. Ancak uygulamada yetkileri sorumlulukları kadar geniş değildir.

VERGİ HUKUKUNDA TESELSÜL

Vergi hukukunda teselsül birden fazla yükümlünün aynı anda bir verginin tamamının borçlusu olmaları anlamına gelmektedir.

VERGİLENDİRME SÜRECİ

Herhangi bir vergi borcunun doğması için ön koşul, yasallık ilkesinin gereği olarak bir vergi yasası hükmünün bulunmasıdır.

Somut vergi ilişkisi vergiyi doğuran olay ile başlar.

- A. Tarh,
- B. Tebliğ,
- C. Tahakkuk,
- D. Tahsil.

VERGİNİN TARHI

Verginin tarhi vergi alacağının kanunlarda gösterilen matrah ve nisbetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari muameledir.

TARH İŞLEMİNİN ÇEŞİTLERİ

- A. Beyana dayanan tarh,
- B. İkmalen vergi tarhi,
- C. Re'sen vergi tarhi,
- D. İdarece vergi tarhi.

BEYANA DAYANAN TARH

Türk vergi sisteminde ilke olarak beyan esası geçerlidir. Beyan usulünde vergi yükümlünün yazılı veya sözlü beyanı üzerine tarh edilir. Asıl olan yazılı beyandır.

Beyana dayanan tarh işleminde vergi matrahı yükümlüce saptanıp bildirilir. Yükümlüler ilke olarak kendi beyanları üzerine yapılan tarhiyata karşı dava açamazlar. İhtirazi kayıtla beyan durumu bu ilkenin istisnasını oluşturmaktadır.

İKMALEN VERGİ TARHI

Beyan usulünde belli bir vergi tarhiyatından sonra ortaya çıkan ve idarece saptanan matrah farkı için yapılan bir vergilendirme işlemidir.

İkmalen vergi tarhi için gerekli iki koşul vardır;

Daha önceden bir verginin tarh edilmiş olması,

Daha önce tarh edilmiş olan vergiye ilave olarak bir verginin salınmasını gerektiren matrah ya da matrah farkının defter, kayıt veya belgeler gibi maddi delillere ya da kanuni ölçülere göre saptanması gerekir.

RE'SEN VERGİ TARHI

Vergi matrahının tamamen veya kısmen defter, kayıt ve belgelere veya kanunî ölçülere dayanılarak tesbitine imkan bulunmayan hallerde takdir komisyonları tarafından takdir edilen veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunmasıdır.

VERGİ TARHINDA HAZIRLAYICI İŞLEMLER

- A. Arama,
- B. Yoklama,
- C. İnceleme,
- D. Bilgi toplama.

TEBLİĞ

Vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

TAHAKKUK

Vergi Usul Kanununun tanımına göre;

“Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir”.

TAHSİL

Vergiye doğuran olay ile ortaya çıkan vergi ödevi ilişkisi verginin tahsili ile sona erer. Tahsil işlemi ile yani ödeme ile o vergi borcu ortadan kalkmış olur.

VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER

Yasal süreler: Kural olarak vergilerin yasallığı ilkesi gereğince süreler yasa ile belirlenir.

İdari süreler: İdare tarafından belirlenen sürelerdir.

Yargısal süreler: Vergi yargısı organı tarafından belirlenen sürelerdir.

HUKUKİ NİTELİKLERİNE GÖRE SÜRELER

Süreler hukuki niteliklerine göre, hak düşürücü süreler, vergi ödevleri ile ilgili süreler, müsamaha süreleri ve düzenleyici süreler olarak sınıflandırılabilir.

ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

Vergi hukukunda zamanaşımı, vergi idaresinin vergi alacağını tahakkuk ettirme ve tahsil edebilme yetkisini kaldıran bir nedendir.

SÜRELERİN HESAPLANMASI

Vergi Usul Kanunu’nun 18. maddesi vergi yasalarında yer alan sürelerin gün, hafta, ay olarak ya da sonlarının belli bir günle ifade edilmelerine göre nasıl hesaplanacaklarını hükme bağlamıştır.

SÜRELERİN UZAMASI

Mücbir sebepler; En belirgin özelliği kişilerin iradesi dışında meydana gelen kaçınılmaz ve karşı konulamaz bir olay oluşudur.

Zor durum; V.U.K.’nın 17. maddesine göre zor durumda olmaları nedeniyle vergi işlemleri ile ilgili ödevleri süresi içinde yerine getiremeyecek olanlara yasal sürenin bir katını geçmemek üzere Maliye Bakanlığınca uygun bir süre verilebilir.

Ölüm; V.U.K.’nın 16. maddesi uyarınca bildirim ve beyanname verme sürelerine üç ay eklenir.

Özel durumlar.

BİLDİRİMLER

İşe başlamayı bildirme; V.U.K. Md. 153
Adres değişikliklerinin bildirilmesi; V.U.K. Md. 157
İş değişikliklerinin bildirilmesi; V.U.K. Md. 158
İşletmede değişikliğin bildirilmesi; V.U.K. Md. 159
İşi bırakmanın bildirilmesi; V.U.K. Md. 160

BİLDİRİMLERİN ŞEKLİ VE SÜRESİ

Bildirimlerin yazılı olması esastır,
Mükelleflerin işe başlama bildirimleri dışında kalan işi bırakma ile adres, iş ve işletmede meydana gelecek değişiklik bildirimlerini bildirilecek olayın meydana geldiği tarihten itibaren bir ay içinde vergi dairesine bildirmeleri gerekmektedir.

DEFTER TUTMANIN AMACI

Mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu tespit etmek,
Vergi ile ilgili faaliyet ve hesap neticelerini tespit etmek,
Vergi ile ilgili muameleleri belli etmek,
Mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol etmek ve incelemek,
Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımıyla üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını kontrol etmek ve incelemek.

DEFTER TUTMAK ZORUNDA OLANLAR

Ticaret ve sanat erbabı, ticaret şirketleri, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, serbest meslek erbabı, çiftçiler Vergi Usul Kanunu'na göre defter tutmaya mecburdurlar. İktisadi kamu müesseseleri ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, defter tutma bakımından tüccarların tabi oldukları hükümlere tabidir. Defterler hesap dönemi itibarıyla tutulurlar.

DEFTER TUTMA BAKIMINDAN TÜCCARLAR

Tüccarlar, defter tutmak bakımından birinci sınıf tüccarlar ve ikinci sınıf tüccarlar olmak üzere iki sınıfa ayrılırlar.
Birinci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre, ikinci sınıf tüccarlar da işletme hesabı esasına göre defter tutarlar.

BİLANÇO ESASINA GÖRE DEFTER TUTMA

Bilanço esasında tutulacak defterler esas olarak yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri olmak üzere üç başlık altında toplanabilir.

İŞLETME HESABI ESASINA GÖRE DEFTER TUTMA

İşletme hesabı esasında mükellefler tarafından işletme hesabı defteri tutulur.
İşletme hesabının sol tarafını giderler, sağ tarafına ise hasılat kaydedilir.

SERBEST MESLEK KAZANÇ DEFTERİ

Serbest meslek erbaplarınca serbest meslek kazanç defteri tutulur. Bu defterin bir tarafına giderler, diğer tarafına da hasılat kaydedilir.

ZİRAİ KAZANÇLARDA DEFTER TUTMA

Gerçek usulde vergiye tabi çiftçiler çiftçi işletme defteri tutmak zorundadırlar. Çiftçiler diledikleri takdirde, işletme defteri yerine yazılı talepte bulunmak suretiyle bilanço esasına göre de defter tutabilirler.

DEFTERDE KAYIT NİZAMI

Vergi Usul Kanunu'na göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması mecburidir. İşlemlerin en fazla on gün içerisinde defterlere kaydedilmesi esastır. Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kurallarına göre düzeltilebilir.

DEFTERLERİN TASDİK EDİLMESİ

Defterler, iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgahın bulunduğu yerdeki noter tarafından tasdik edilir. Defterler, iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgahın bulunduğu yerdeki noter tarafından tasdik edilir. Defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenler Ocak ayı içinde tasdik ettirilir.

BELGE DÜZENLEME

FATURA: Satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.

PERAKENDE SATIŞ VESİKASI: Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler ile defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları (2018 yılı için 1000 TL'nı aşmayan satışları) için düzenlenir.

BELGE DÜZENLEME

GİDER PUSULASI: Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabı ve çiftçiler, vergiden muaf esnafa yaptırdıkları işler için ya da vergiden muaf esnaftan satın aldıkları emtia için gider pusulası düzenlemek zorundadırlar.

MÜSTAHSİL MAKBUZU: Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenler ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada düzenlenir.

BELGE DÜZENLEME

SERBEST MESLEK MAKBUZU: Serbest meslek erbapları mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatları için iki nüsha serbest meslek makbuzu düzenlemek ve bir nüshasını müşteriye vermek zorundadır.

ÜCRET BORDROSU: İşverenler her ay ödedikleri ücretler için ücret bordrosu düzenlemek zorundadırlar.

DEFTER VE VESİKALRI MUHAFAZA ÖDEVİ

Bu Kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar, tuttıkları defterlerle kullandıkları belgeleri, ilgili bulundukları yılı takibeden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdurlar.

DEFTER VE BELGELERİ İBRAZ ÖDEVİ

Vergi Usul Kanunu hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişiler, muhafaza etmek zorunda oldukları her türlü defter, belge ve karneler ile vermek zorunda bulundukları bilgilere ilişkin mikro fiş, mikro film, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını... muhafaza süresi içerisinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmek zorundadırlar.

ENVANTER

Envanter çıkarmak, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve ayrıntılı olarak tespit etmektir.

DEĞERLEME

Envantere alınan iktisadi kıymetler, Vergi Usul Kanununun üçüncü kitabında yazılı değerlemeye ait esaslara göre değerlendirilir.

Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir.

DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ

Maliyet bedeli,
Borsa rayici,
Tasarruf değeri,
Mukayyet değeri,
İtibari değer,
Vergi Değeri,
Rayiç Bedel,
Emsal Bedeli ve ücreti.

GAYRİMENKUL VE GAYRİMENKUL GİBİ DEĞERLENECEK İKTİSADİ KIYMETLER

V.U.K.'nın 269. maddesine göre, iktisadi işletmelere dahil gayrimenkuller ve aşağıda gayrimenkul gibi değerlemeye tabi tutulan iktisadi kıymetler maliyet bedeli ile değerlendirilir.

Gayrimenkullerin mütemmim cüzleri ve teferruatları,
Tesisat ve makineler,
Gemiler ve diğer taşıtlar,
Gayrimaddi haklar.

MALİYET BEDELİNE DAHİL OLAN UNSURLAR

Gayrimenkullerde, maliyet bedeline, satın alma bedelinin yanında aşağıda yazılı giderler de girer;

Makina ve tesisatta gümrük vergileri nakliye ve montaj giderleri,
Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsanın tevsiyesinden mütevellit giderler.

AMORTİSMANLAR

İşletme mevcutları arasında yer alan ve bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan aşağıdaki iktisadi kıymetler amortisman tabidir;

Gayrimenkuller,
Gayrimenkullerin mütemmim cüzleri ve teferruatı,
Tesisat ve makinalar,
Gemiler ve diğer taşıtlar,
Gayrimaddi haklar,
Alet, edevat, mefruşat, demirbaş eşya,
Sinema filmleri.

AMORTİSMAN AYIRMA KOŞUL VE SÜRELERİ

İktisadi kıymetin işletmenin envanterine kayıtlı olması,
İktisadi kıymetin yıpranma, aşınma veya kıymetten düşmeye maruz bulunması,
İktisadi kıymetin işletmede bir yıldan fazla kullanılması,
İktisadi kıymetin değerinin belli bir tutarı aşması.

Hangi iktisadi kıymet için hangi oranda amortisman ayrılacağı Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir.

ÖDEME

Ödeme süresinin son günü verginin vade tarihidir; yükümlüler muaccel olmuş vergilerini vade gününden önce ödeyebilirler.

ÖDEME ZAMANI

Özel hukukta borçların ödeme zamanlarının belirlenmesi tarafların iradesine bırakılmıştır. Vergiler, yasalarda gösterilen süreler içinde ödenir; bu konuda yükümlünün iradesi rol oynamaz. Ödeme süresinin son günü verginin vade tarihidir.

Ayrıca özel ödeme zamanları da vergi kanunlarında bulunmaktadır.

GECİKME ZAMMI & GECİKME FAİZİ

Gecikme zammı muaccel hale gelmiş her çeşit kamu alacağına vade tarihini izleyen günden itibaren uygulandığı halde, gecikme faizi sadece re'sen, ikmalen ve idarece tarh edilen vergilerde uygulama alanı bulmaktadır.

CEBRİ İCRA YOLUYLA TAHSİL

Kamu alacağını vadesinde ödemeyenlere yedi gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları gereği "ödeme emri" ile tebliğ olunur.

ÖDEME YERİ

Vergi hukukunun kamusal niteliği bu konuda yükümlünün iradesini tanımaz; vergi borcu, yükümlünün bu bakımdan bağlı olduğu vergi dairesine ödenir. Vergi dairesi yükümlüyü tespit eden, vergi tarh eden, tahakkuk ettiren ve tahsil eden kamu idaresidir.

ZAMANAŞIMI

Ödeme dışında vergi borcunu sona erdiren en önemli nedenlerden biri zamanaşımıdır.

Temelde zamanaşımını ikiye ayırabiliriz;

Tahakkuk zamanaşımı,
Tahsil zamanaşımı.

TAHAKKUK ZAMANAŞIMI

Vergi alacağının doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.

Vergi cezalarında ise vergi ziyaı cezası için beş yıl olan zamanaşımı süresi usulsüzlük suçları (V.U.K. 353., Mük. 355. hariç) için iki yıl olarak saptanmıştır.

Vergi ziyaı cezası ile usulsüzlük suçunun birleşmesi halinde ceza, vergi ziyaı cezası için belirlenen zamanaşımı süresi içinde kesilir.

TAHSİL ZAMANAŞIMI

Kamu alacağı, vadesinin rastladığı yılı izleyen takvim yılı başından itibaren beş yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar.

TERKİN

Terkin, bazı koşulların varlığı halinde vergi alacağını bütün hukuki sonuçları ile birlikte ortadan kaldıran bir idari işlemdir.

Yargı Organlarının Kararına Dayanan Terkinler,
Vergi Usul Kanunu'nun Öngördüğü Terkin Nedenleri,
Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un Öngördüğü Terkin Nedenleri.

VERGİ BORCUNU SONA ERDİREN DİĞER NEDENLER

- A. Hata Düzeltme,
- B. Uzlaşma,
- C. Yargı Kararları.

VERGİ CEZALARINI SONA ERDİREN SEBEPLER

Ölüm; Ölüm ile vergi cezaları sona erer. Buna karşılık ölenin vergi borçları devam eder.

Ceza İndirimi; Re'sen, ikmalen veya idarece tarh edilen vergilerde yükümlü veya sorumlu vergi mahkemesinde dava açma süresi içinde ilgili vergi dairesine başvurarak tarh edilen vergi veya vergi farkını ve yasa da belirtilen indirimlerden arta kalan vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını vadesinde veya teminat göstererek vadenin bitiminden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse vergi ziyasında kesilen cezanın birinci defada yarısı, daha sonra kesilen cezaların üçte biri, usulsüzlük cezalarının üçte biri indirilir.

Af; Devletin tek tarafı alacağından vazgeçmesidir.

ÖDEME EMİRLERİNE KARŞI YARGI YOLU

Ödeme emrine karşı açılacak davaların aşağıda yer alan nedenlerden birine dayanması gerekir;

Borcun olmaması (veya ödenmiş olması),
Borcun kısmen ödenmiş olması,
Borcun zamanaşımına uğramış olması.

KAMU ALACAĞI İÇİN GÜVENCE ÖNLEMLERİ

Rüçhan Hakkı; Üçüncü kişilerin haciz koydurduğu bir mal paraya çevrilmeden önce kamu alacaklısı da takibe geçtiği takdirde hacze iştirak eder.

Teminat; 6183 sayılı yasa 10. maddesinde sayıldığı üzere, banka teminat mektupları, hazine tahvil ve bonoları, menkul ve gayrimenkul mallar vb. teminat konusu yapılabilir.

İhtiyati Tahakkuk; İleride tahakkuk edebilecek vergi borcunun tahsilini güvence altına almak üzere uygulanan bu önlem için gerekli koşullar yasa da sıralanmıştır.

İhtiyati Haciz; Kanundaki koşullar sonucunda gerçekleştirilir.

VERGİ HATALARI

Vergi hatası, doğrudan vergi miktarını etkileyerek fazla, eksik vergi tarh, tahakkuk ve tahsiline yol açan maddi yanlışlıklar ya da değerlendirme yanlışlıklarıdır.

Hesap hataları ve vergilendirme hataları olarak iki grupta incelenebilir.

HESAP HATALARI

Hesap hataları kolay görülebilen, basit, aritmetik yanlışlıklardan doğmaktadır;

Matrahta Hata; Beyannameye matrah miktarının toplama yanlışlığı sonucu eksik ya da fazla gösterilmesi.

Vergi Miktarında Hata; Vergi oranlarında, tarifelerde yapılan uygulama yanlışlıkları ve mahsup işlemlerinden doğan yanlışlıklar.

Mükerrerlik; Aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınmasıdır.

VERGİLENDİRME HATALARI

Vergilendirme işleminin özü ve vergiyi doğuran olay ile daha yakından ilgilidir;

Yükümlü kişide hata,

Yükümlülükte hata,

Konuda hata,

Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata.

DÜZELTME YOLLARI

Vergi cezalarında yapılan hatalar, bu kanunda vergi hataları için belli edilen usul ve şartlara göre düzeltilir.

DÜZELTME ZAMANAŞIMI

Beş yıllık zamanaşımı süresi sözkonusudur.

Zamanaşımı süresi, bu sürenin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı, ilân yolu ile tebliğ edilip dava konusu olmaksızın tahakkuk eden vergilerde ödeme emrinin tebliğ edildiği, ihbarnameler ve ödeme emrinin ilân yoluyla tebliğ edildiği vergilerde 6183 sayılı kanuna göre haczin yapıldığı tarihten başlayarak bir yıldan az olamaz.

MALİ NİTELİKLİ SUÇLAR VE CEZALAR

Vergi Ziyai Suçu ve Cezası; Vergi ziyai, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder. Bir katı tutarında vergi ziyai cezası kesilir.

Usulsüzlük Suçu ve Cezası ; Vergi kanunlarının şekle ve usule müteallik hükümlerine riayet edilmemesidir. Vergi Usul Kanunu usulsüzlük suçunu, fiillerin ağırlığına göre iki derece üzerinden tek tek saymış ve bunlara ilişkin cezaları saptamıştır.

CEZA HUKUKU ANLAMINDA SUÇLAR

Kaçakçılık Suçları ve Cezaları; Vergi Usul Kanunu'nun, 359 uncu maddesinde bir kısım vergi suçlarının ceza mahkemelerinde yargılanarak hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılması hükme bağlanmıştır.

Vergi Mahremiyetinin İhlali Suçu;

Yükümlüğün Özel İşlerini Yapma Suçu;

VERGİ SUÇ VECEZALARINA İLİŞKİN GENEL HÜKÜMLER

İştirak; Vergi ziyaına 359. maddede yazılı fiillerle sebebiyet verilmesi halinde bu ceza üç kat, bu fiillere iştirak edenlere ise bir kat olarak uygulanır.

Tekerrür; V.U.K.'nin 339. maddesine göre vergi ziyai veya usulsüzlükten dolayı ceza kesilen ve cezası da kesinleşen bir kimse cezasının kesinleştiği tarihi izleyen yılın başından başlamak üzere vergi ziyaında beş, usulsüzlükte iki yıl içinde aynı suçu tekrar işlerse vergi ziyai cezası yüzde elli, usulsüzlük cezası yüzde yirmi beş oranında arttırılır.

Birleşme; Cezayı gerektiren bir fiil ile vergi ziyai ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ilişkin cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırı kesilir

ÜNİTE 3

GELİR VERGİSİ KANUNU

GELİRİN TANIMI

Vergi hukukunda gelirin tanımında iki tür teori kullanılmaktadır;

Kaynak Teorisi; Gelir, kişilerin sahip oldukları üretim faktörlerini üretim sürecine dahil etmeleri ile birlikte elde ettikleri iktisadi değerlerden oluşmaktadır

Net Aktif Teorisi; Gelir, belirli bir dönemde yapılan tüketim ve net servette meydana gelen artış veya azalışın toplamını ifade eder

GELİRİN TANIMI

Gelir Vergisi Kanunu'nda gelirin tanımı aşağıdaki gibidir;

Gelir, "Bir gerçek kişinin bir takvim yılı içerisinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır."

VERGİLENDİRME DÖNEMİ

Gelir vergisinde vergileendirme dönemi olarak temelde takvim yılı ele alınmaktadır.

GELİRİN GERÇEK VE SAFİ OLMASI

Vergilendirilecek gelirin gerçek ve safi olması gerekmektedir.

GELİR VERGİSİNDE VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Gelirin elde etme aşamaları sırasıyla;
Tahakkuk,
Hukuki tasarruf,
Ekonomik tasarruf,
Fiili tasarruf.

GELİRİ ELDE ETME ESASLARI

Ticari kazançlarda; Tasarruf,

Zirai kazançlarda; Bilanço ve işletme hesabı esasında tasarruf.

Ücretlerde; Hukuki tasarruf.

Serbest meslek kazançlarında; Fiili tasarruf.

Gayrimenkul sermaye iratlarında; Kira peşin tahsil edilirse tahakkuk, kira süresinden sonra tahsil edilirse fiili tasarruf.

Menkul sermaye iratlarında; Hukuki ve ekonomik tasarruf.

GELİR VERGİSİNDE MÜKELLEFİYET

Gelir vergisinde mükellef, Gelir Vergisi Kanunu'na göre kendisine vergi borcu terettüb eden gerçek veya tüzel kişidir.

GELİR VERGİSİNDE MÜKELLEFİYET ŞEKİLLERİ

Tam Mükellefiyet; Tam mükellefiyete tabi mükellefler bir takvim yılı içerisinde Türkiye’de ve yurtdışında elde ettikleri gelirlerin tamamı üzerinden vergilendirilirler. Türkiyede oturanlar veya yabancı memlekette oturmakla beraber Türk vatandaşı olanlar tam mükellefiyete tabidirler.

Dar Mükellefiyet; Türkiye’de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler dar mükellefiyet çerçevesinde değerlendirilirler ve Gelir Vergisi Kanunu açısından sadece Türkiye’de elde ettikleri gelirler üzerinden vergilendirilirler.

GELİRİN UNSURLARI

Ticari kazançlar,
Zirai kazançlar,
Ücretler,
Serbest meslek kazançları,
Gayrimenkul sermaye iratları,
Menkul sermaye iratları,
Diğer kazanç ve iratlar.

TİCARİ KAZANÇLAR

Gelir Vergisi Kanunu’na göre ticari kazanç, her türlü ticari ve sınai faaliyetten doğan kazançlar olarak kabul edilmiştir.

TİCARİ KAZANCIN TESPİT ESASLARI

Ticari kazanç, gerçek (Bilanço veya işletme hesabı esası) veya basit usule göre tespit edilir.

Bilanço Esası; Teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır.

İşletme Hesabı Esası; Ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler arasındaki pozitif farktır.

Basit Usul; Gelir Vergisi Kanunu’nun 47. maddesinde sayılan genel şartları ve 48. maddede yer alan özel şartları taşıyan mükelleflerin kazançları basit usulde tespit edilir.

ŞİRKETLERİN GELİR VERGİSİ KANUNU KARŞISINDAKİ YERİ

Şirketler temel olarak şahıs ya da sermaye şirketi olarak ikiye ayrılmaktadırlar.

Şahıs şirketleri, adi şirketler, kollektif şirketler ve adi komandit şirketlerdir. Sermaye şirketleri doğrudan kurumlar vergisi mükellefi sayılmakla beraber, sermaye şirketleri dışında kalan şahıs şirketleri genel olarak gelir vergisi mükellefi sayılmaktadırlar.

TİCARİ KAZANÇLARA İLİŞKİN MUAFİYETLER

Gelir Vergisi Kanunu’nun 9. maddesi ile ticaret ve sanat erbabından maddede yazılı şartları taşıyanların gelir vergisinden muaf olacakları hükme bağlanmıştır.

TİCARİ KAZANÇLARA İLİŞKİN İSTİSNALAR

Sergi Panayır İstisnası; G.V.K.’nın 30. maddesi hükmü uyarınca, dar mükellefiyete tabi olanların hükümetin izni ile açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları ticari faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları, Türkiye’de başka işyeri veya daimi temsilcileri bulunmamak şartı ile gelir vergisinden istisnadır.

Ptt Acentelerinde Kazanç İstisnası; G.V.K.’nın mükerrer 18. maddesi hükmü uyarınca, PTT acenteliği faaliyetinden elde edilen kazançlar, gelir vergisinden istisnadır.

TİCARİ KAZACIN TESPİTİNDE İNDİRİLECEK/İNDİRİLEMEMEYECİK GİDERLER

Ticari kazancın tespitinde indirilecek giderler Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesinde düzenlenmiştir. Gelir Vergisi Kanunu'nun 41. maddesinde sayılan ödemelerin gider olarak dönem kazancından indirilmesi mümkün değildir

ZİRAİ KAZANÇ

Gelir Vergisi Kanunu'nun 52. maddesine göre zirai kazanç zirai faaliyetten doğan kazançtır. Zirai faaliyet, arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalını, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder.

ZİRAİ KAZANÇTA VERGİLENDİRME ESASLARI

Gelir Vergisi Kanunu'nun 53. maddesine göre, zirai kazançlar gerçek usulde ya da satış hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirileceklerdir.

ÜCRET

Ücret, Gelir Vergisi Kanunu'nun 61. maddesinde işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir şeklinde tanımlanmıştır.

ÜCRETİ UNSURLARI

İşverene tabi olma,
Belli bir işyerine bağlı olarak çalışma,
Ödemenin hizmet karşılığı yapılması,
Ödemenin para, ayın veya para ile temsil edilebilen menfaat şeklinde olması.

ÜCRET SAYILAN ÖDEMELER

Gelir Vergisi Kanunu ücretin tanımı yapmakla beraber, bazı gelirlerin de bu tanımla doğrudan bağlantılı olmasa bile ücret sayılması gerektiğini belirtmiştir. (G.V.K. MD. 61)

SERBEST MESLEK KAZANCI

Serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır. Sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması serbest meslek faaliyetidir.

SERBEST MESLEK KAZANCININ TESPİTİ

Serbest meslek kazancı bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısı ile yapılan giderler indirildikten sonraki kalan farktır.

SERBEST MESLEK KAZANÇLARINA İLİŞKİN İSTİSNALAR

Serbest meslek kazançları istisnası,
Sergi ve panayır istisnası

GAYRİMENKUL SERMAYE İRADLARI VE MÜKELLEFLERİ

G.V.K.'nın 70. maddesinde sayılan mal ve hakların sahipleri, zilyetleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlardır.

Gayrimenkul Sermaye İradlarının potansiyel mükellefleri;

Mal ve hakları kiraya veren sahipler,

Mal ve hakların mutasarrıfları,

Mal ve hakların zilyetleri,

İrtifak ve intifa hakkı sahipleri,

Kiracılar.

EMSAL KİRA BEDELİ ESASI

Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedelinden düşük olamaz. Bedelsiz olarak başkalarının intifaina bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, bu mal ve hakların kirası sayılır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRADLARINDA İSTİSNA

Binaların mesken olarak kiraya verilmesinden elde edilen gelirin 2017 yılı gelirleri için 3.900-TL'si istisnadır.

İstisnadan yararlanamayacaklar;

İstisna haddi üzerinde hasılat elde edip bu gelirini beyan etmeyenler,

GMSİ nı eksik beyan eden mükellefler,

Ticari, zirai, mesleki kazancını yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olanlar ile ticari, zirai veya mesleki kazançlarını yıllık beyanname ile bildirenler tarafından bildirilecek olanlar.

MENKUL SERMAYE İRADLARI

Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden oluşan sermaye dolayısı ile elde ettiği kar payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradıdır.

MENKUL SERMAYE İRADLARINDA ELDE ETME

Genel olarak menkul sermaye iratlarında elde etme, gelirin hukuki ve ekonomik tasarruf etme imkanının doğmuş olmasına bağlanmıştır.

DİĞER KAZANÇ VE İRATLAR

Gelir Vergisi Kanunu uyarınca vergilendirilecek yedinci ve son gelir unsuru diğer kazanç ve iratlardır.

Bu gelir türü iki kısımdan oluşmaktadır;

Değer artışı kazançları,

Arızı kazançlar.

GELİRİN BEYANI

Gelir Vergisi Kanunu'na göre beyanname çeşitleri aşağıdaki gibidir;

Yıllık beyanname; Değişik kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasıdır.

Muhtasar beyanname; İşverenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kimseler tarafından kesilen vergilerin beyan edilmesinde kullanılır.

Münferit beyanname; Dar mükellefiyete tabi olanların yıllık beyanname ile bildirmeye mecbur olmadıkları kazanç ve iratlardan, vergisi tevkif suretiyle alınmamış olanların bildirilmesi için kullanılmaktadır.

YILLIK BEYANNAME

Değişik kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu suretler hesaplanan gelirin vergi dairesine bildirilmesine ilişkindir.

TOPLAMA YAPILMAYAN HALLER

G.V.K.'nın 86. maddesinde belirtilen gelirler için;

Yıllık beyanname verilmez,

Diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez

ZARARLARIN KARLARA MAHSUBU

Gelirin toplanmasında gelir kaynaklarının bir kısmından doğan zararlar;

Diğer kazanç ve iratlardan elde edilenler hariç, diğer kazanç ve iratlarına mahsup edilir,

Bu mahsup sonucunda mahsup edilmeyen bir zarar kısmı doğarsa, bu zarar kısmı arka arkaya beş yıl içinde mahsup edilecektir,

Beş yıl içerisinde mahsup edilmeyen zarar kısmı müteakip yıllara naklolunamaz.

GELİR VERGİSİNİN HESAPLANMASI

2018 yılı için ücret gelirlerinde uygulanacak gelir vergisi dilimleri şöyledir:

Matrahın 0 - 14.800,00 TL arasındaki kısmı için için	%15,
Matrahın 14.800,01 TL ile 34.000,00 TL arasındaki kısmı için	%20,
Matrahın 34.000,01 TL ile 120.000,00 TL arasında kısmı için	%27,
Matrahın 120.000,01 TL ve fazlası için	%35'dir.

2018 yılı için ücret harici gelirlere uygulanacak gelir vergisi dilimleri şöyledir:

Matrahın 0 - 14.800,00 TL arasındaki kısmı için için	%15,
Matrahın 14.800,01 TL ile 34.000,00 TL arasındaki kısmı için	%20,
Matrahın 34.000,01 TL ile 80.000,00 TL arasında kısmı için	%27,
Matrahın 80.000,01 TL ve fazlası için	%35'dir.

GELİR VERGİSİNDE BEYAN VE ÖDEME

Gelir vergisi beyannamesi izleyen yılın Mart ayı başından 25. günü akşamına kadar verilir ve Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenir.

Geliri sadece basit usule tabi olanlar için beyanname izleyen yılın Şubat ayının 25. günü akşamına kadar verilir ve gelir vergisi Şubat ve Haziran aylarında iki taksitle ödenir.

Muhtasar beyanname bir sonraki ayın 23. günü akşamına kadar bildirilerek, 26. günü akşamına kadar ödenir.

KURUMLAR VERGİSİNİN KONUSU

Sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ile iş ortaklıklarının kazancı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun kapsamına girmektedir.

Sendikalar dernek, cemaatler ise vakıf hükmünde sayılmaktadır.

Kurum kazancı bu kurumların safi kazancıdır.

KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFİ

Sermaye Şirketleri,
Kooperatifler,
İktisadi Kamu Kuruluşları,
Dernek ve Vakıflara Ait İktisadi İşletmeler,
İş Ortaklıkları,

KURUMLAR VERGİSİNDEN MUAF OLAN KURUMLAR

K.V. K.'nın dördüncü maddesi kurumlar vergisinden muaf olan kurumları tek tek saymıştır. Bunlardan bazıları aşağıdadır;

Kanunla kurulan emekli ve yardım sandıkları ile sosyal güvenlik kurumları,
Yaptıkları iş veya hizmet karşılığında resim ve harç alan kamu kuruluşları,
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile Özelleştirme Fonu, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı,....

KURUM KAZANCINA YÖNELİK İSTİSNALAR

Kurum kazancından istisna olan kazançlar K.V.K.'nın 5. maddesinde sayılmıştır. Bunlardan belli başlıları;

İştirak kazançları istisnası,
Taşınmaz, iştirak hisseleri, kurucu senetleri, rüçhan hakkı satış kazanç istisnası,
Yurtdışı iştirak hisseleri satış kazanç istisnası,
Borçlu durumda olan kurumlara ait istisna,
Emisyon primi istisnası,
Risturn istisnası,
.....

İŞTİRAK KAZANÇLARI İSTİSNASI

Kurumların, yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar payları hariç olmak üzere, tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar kurumlar vergisinden istisnadır.

EMİSYON PRİMİ İSTİSNASI

Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibari değerlerinin üzerinde kalan kısmı kurumlar vergisinden istisna edilmişlerdir.

YURTDIŞI İNŞAAT, ONARMA, MONTAJ İŞLERİ KAZANÇ İSTİSNASI

Yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj işleri ve teknik hizmetlerden sağlanan ve Türkiye'de genel netice hesaplarına intikal ettirilen kazançlar kurumlar vergisinden istisna edilmişlerdir.

MÜKELLEFİYET ŞEKİLLERİ

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre mükellefiyet şekilleri temelde ikiye ayrılmaktadır;

Tam Mükellefiyet; Kurumlar vergisi mükellefi olan kurumlardan kanuni veya iş merkezleri Türkiye'de bulunanlar tam mükellef kurum statüsünde vergilendirmeye tabi tutulurlar.

Dar Mükellefiyet; Kurumlar vergisi mükelleflerinden kanuni ve iş merkezlerinden her ikisi de Türkiye içinde bulunmayanlar dar mükellefiyet çerçevesinde vergilendirilirler.

SAFİ KURUM KAZANCININ ANLAMI

Kurumlar vergisi, kurumlar vergisi mükelleflerinin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri sâfi kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

Sâfi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır.

KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM KAZANCI

Tam mükellef gerçek kişi ve kurumların doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kâr payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kurum kazançları, dağıtılın veya dağıtılmasın kanundaki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde, Türkiye'de kurumlar vergisine tâbi tutulmaktadırlar.

KURUM KAZANCIN TESPİTİ

Kurumlar vergisi, birinci maddede yazılı mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

Safi kurum kazancına ulaşabilmek için gayrisafi kurum kazancından dönem içinde yapılan giderlerin düşülmesi gerekir. Diğer bir ifadeyle, K.V.K.'nun 8. ve G.V.K.'nun 40. maddesinde sayılan indirilecek giderler ile K.V.K.'nun 11. ve G.V.K.'nun 41. maddesinde sayılan indirilmeyecek giderler dikkate alınarak vergiye tabi safi kurum kazancı tespit edilir.

DAR MÜKELLEF KURUMLARDA KURUM KAZANCININ TESPİTİ

Dar mükellef kurumların ticari ve zirai kazançları, tam mükellef kurumlar için geçerli olan esaslara göre tespit edilir.

Bunun dışında kalan ücret, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı, diğer kazanç ve iratlar gibi gelir unsurlarından oluşması halinde, kurum kazancı, G.V.K.'nun ücret, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı, diğer kazanç ve iratlar hakkındaki hükümlerine göre tespit edilir.

YABANCI ULAŞTIRMA KURUMLARINDA KAZANÇ TESPİTİ

Yabancı ulaştırma kurumlarının vergiye matrah olacak kurum kazancı, hasılatla ortalama emsal oranlarının uygulanması suretiyle bulunur. Ortalama emsal oranları K.V.K.'nun 23. maddesinde verildiği üzere aşağıdaki gibidir.

Kara taşımacılığında % 12,
Deniz taşımacılığında % 15,
Hava taşımacılığında % 5.

YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM İŞLERİNDE KAZANÇ TESPİTİ

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde kâr veya zarar işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak, bu yıl beyannamesinde gösterilir.

Hasılat G.V.K.'nun 94/3. maddesi uyarınca gelir vergisi tevkifatına tâbi tutulur ve daha sonra işin bitim tarihinde hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir.

KURUM KAZANCININ TESPİTİNDE İNDİRİLEBİLECEK OLAN GİDERLER

Kurum kazancının tespitinde özellikle indirim olarak dikkate alınabilecek giderler Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesinin yanında Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8. maddesinde ele alınmıştır.

GEÇMİŞ YIL ZARARLARI

Zararlar iki ayrı ana başlık altında toplanmıştır;

Beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların beyannamelerinde yer alan zararlar, Türkiye’de kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili olanlar hariç olmak üzere, beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla yurt dışı faaliyetlerden doğan zararlar.

AR-GE İNDİRİMİ

Ar-Ge indirimi araştırma ve geliştirme faaliyetlerini teşvik etmek suretiyle uygulamaya girmiş bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre kurumlar vergisi mükellefleri yapmış oldukları araştırma ve geliştirme harcamalarının %100’nü indirim konusu yapabileceklerdir.

KURUM KAZANCINDAN İNDİRİLEMEYECEK OLAN GİDERLER

Kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu’nun 41. maddesinin yanında Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 11. maddesinde yer alan giderler kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaklardır.

VERGİLENDİRME DÖNEMİ

Kurumlar vergisinde vergilendirme dönemi, hesap dönemidir.

Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerin vergilendirme dönemi ise özel hesap dönemleridir.

Kesinti suretiyle ödenen vergilerde, istihkak sahiplerince ayrıca yıllık beyanname verilmeyen hallerde, vergi kesintisinin ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılır.

BEYAN ESASI VE KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİ

Türk vergi sistemimizde gelir üzerinden alınan vergilerde temel olarak beyan esası benimsenmiştir.

Kurumlar vergisi beyannamesi, hesap döneminin kapandığı ayı takip eden dördüncü ayın 1. gününden 25. günü akşamına kadar mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilir.

KURUMLAR VERGİSİ ORANI VE ÖDEME SÜRELERİ

Kurumlar vergisi mükellefleri Kurumlar Vergisi Kanunu’na göre tespit edilen kurum kazancı üzerinden % 22 oranında kurumlar vergisi öderler.

Kurumlar vergisi, beyannamenin verildiği ayın sonuna kadar ödenir.

Muhtasar beyanname ile bildirilen vergiler, beyannamenin verildiği ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar ödenir.

GEÇİCİ VERGİ

Kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere, %22 oranında, geçici vergi öderler.

Geçici vergiler üçer aylık dönemleri takip eden ikinci ayın 14. günü akşamına kadar beyan edilerek 17. günü akşamına ödenir.

ÜNİTE 4

KATMA DEĞER VERGİSİ

KATMA DEĞER VERGİSİNİN KONUSU

Temel olarak Türkiye’de yapılan işlemler katma değer vergisinin konusunu oluşturmaktadır;

Türkiye’de yapılan ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler.

Her türlü mal ve hizmet ithalatı,

TİCARİ FAALİYETİN TANIMI VE SINIRLARI

Katma Değer Vergisi Kanunu’na göre ticari, sınai faaliyetinin devamlılığı, kapsamı ve niteliği Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre; Gelir Vergisi Kanunu’nda açıklık bulunmadığı hallerde, Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre tayin ve tespit edilir.

HİZMET VE HİZMET SAYILAN HALLER

Hizmet, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir.

Bu işlemler bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleştirilebilir.

İŞLEMİN TÜRKİYE’DE YAPILMASI

İşlemlerin Türkiye’de yapılması;

Malların teslim anında Türkiye’de bulunmasını,
Hizmetin Türkiye’de yapılmasını veya hizmetten Türkiye’de faydalanılmasını ifade etmektedir.

KATMA DEĞER VERGİSİ MÜKELLEFLERİ

Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde bu işleri yapanlar,
İthalatta, mal ve hizmet ithal edenler,
Transit taşımalarda gümrük veya geçiş işlemine muhatap olanlar,
G.V.K.’nın 70. maddesinde sayılan mal ve hakları kiraya verenler,
İsteğe bağlı mükellefiyette bulunanlardır.

KATMA DEĞER VERGİSİNDE SORUMLULUK HALLERİ

Gerekli görülen durumlarda Bakanlıkça ortaya konulan sorumluluklar;
Gelir Vergisi Kanunu’nun 70. maddesinde sayılan mal ve hakların kiralanması işlemlerinde,
Kiralama ve reklam verme hizmetlerinde,
Fason tekstil ve konfeksiyon işlerinde.
Belgesiz mal ve hizmet satın alanların sorumluluğu;
Lisanslı depo işleticilerinin sorumluluğu.

VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde, malın teslimi veya hizmetin yapılması,

Malın tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce düzenlenen belgelerle sınırlı olmak üzere fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesi,
Kısım kısım mal teslimi veya hizmet ifasında, her bir kısmın teslimi veya bir kısım hizmetin yapılması, ithalat, Gümrük Kanunu'na göre gümrük vergisi ödeme mükellefiyetinin başlaması,

KATMA DEĞER VERGİSİNDE İSTİSNALAR

Katma değer vergisine ilişkin istisna ve muafiyet ancak bu Kanuna hüküm eklemek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir, uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.

Katma değer vergisinde yer alan temel istisnalar ;

İhracat istisnası,
Araçlar, petrol aramaları ve teşvik belgeli yatırımlarda istisna,
Taşımacılık istisnası,
Diplomatik istisna,
İthalat istisnası,
Kültür ve eğitim amacı taşıyan istisnalar,
Sosyal amaç taşıyan istisnalar,
Askeri amaç taşıyan istisnalar,
Diğer istisnalar.

İSTİSNADAN VAZGEÇME

Vergiden istisna edilmiş işlemleri yapanlar, ilgili vergi dairesine yazılı başvuruda bulunarak, belirtecekleri işlem türleri için vergiye tâbi tutulmalarını talep edebilirler.

KATMA DEĞER VERGİSİNDE MATRAH

Matrah üzerinden katma değer vergisi tutarının hesaplanacağı meblağdır.

Kanun esas olarak teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğunu hükme bağlamıştır.

İTHALATTA MATRAH

İthal edilen malın gümrük vergisi tarhına esas olan kıymeti,
Gümrük vergisinin kıymet esasına göre alınmaması veya malın gümrük vergisinden muaf olması halinde sigorta ve navlun bedelleri dahil (CIF) değeri,
Bunun da belli olmadığı hallerde malın gümrükçe tespit edilecek değeri,
İthalat sırasında ödenen her türlü vergi, resim, harç ve paylar.

ULUSLARARASI YÜK VE YOLCU TAŞIMALARINDA MATRAH

İkametgâhı, kanunî merkezi ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlar tarafından yabancı ülkeler ile Türkiye arasında yapılan taşımacılık ile transit taşımacılıkta şahıs ve ton başına kilometre itibarıyla yurt içi emsalleri göz önüne alınmak suretiyle matrah tespitine Maliye Bakanlığı yetkilidir.

ÖZEL MATRAH ŞEKİLLERİ

K.D.V.K.'nın 23. maddesi ile maddede sayılı işlemlerde katma değer vergisi matrahının nasıl bulunacağını belirlemiştir. Bunlardan bir kaç;

At yarışları ve diğer müşterek bahis ve talih oyunlarında bu yarış ve oyunlara katılma karşılığında alınan bedel ile bunların icra edildiği mahallere giriş karşılığında alınan bedel,
Gümrük depolarında ve müzayede salonlarında yapılan satışlarda kesin satış bedeli,

5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin, senedin temsil ettiği ürünü depodan çekecek olanlara tesliminde, senedin en son işlem gördüğü borsada oluşan değeri,

KATMA DEĞER VERGİSİ MATRAHINA DAHİL EDİLECEK UNSURLAR

Aşağıda yer alan unsurlar ayrıca katma değer vergisi matrahına ulaşırken işlem bedeline dahil edilecektir;

Teslim alanın gösterdiği yere kadar satıcı tarafından yapılan taşıma, yükleme ve boşaltma giderleri, Ambalaj giderleri, sigorta, komisyon ve benzeri gider karşılıkları ile vergi, resim, harç, pay, fon karşılığı gibi unsurlar,

Vade farkı, fiyat farkı, faiz, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerler.

KATMA DEĞER VERGİSİ MATRAHINA DAHİL EDİLMEMEYECİK UNSURLAR

Aşağıda yer alanlar katma değer vergisi matrahına dahil edilmemesi gereken unsurlardır;

Teslim ve hizmet işlemlerinde fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen ticarî teamüllere uygun miktardaki iskontolar,
Hesaplanan katma değer vergisi.

EMSAL BEDELİ VE EMSAL ÜCRETİ

Bedeli bulunmayan veya bilinmeyen işlemler ile bedelin mal, menfaat, hizmet gibi paradan başka değerler olması halinde matrah, işlemin mahiyetine göre emsal bedeli veya emsal ücretidir.

VERGİ İNDİRİMİNDE ESASLAR

Katma Değer Vergisi Kanunu'nda indirimi yasaklayan bir hüküm bulunmamalıdır,
Yüklenilen katma değer vergisi mükellefin faaliyetine ilişkin olmalıdır,
Katma değer vergisi fatura ve benzeri belgelerde ayrıca gösterilmiş olmalıdır.

FAZLA VE YERSİZ ÖDENEN KATMA DEĞER VERGİSİ

K.D.V.K.'nın 8. maddesine göre; Vergiye tabi bir işlem söz konusu olmadığı veya katma değer vergisini fatura veya benzeri vesikalarda göstermeye hakkı bulunmadığı halde, düzenlediği bu tür vesikalarda katma değer vergisi gösterenler, bu vergiyi ödemekle yükümlüdürler.

Bu şekilde fazla ve yersiz ödenen katma değer vergisi tutarı indirim hakkına sahip olmayan mükelleflerin talep etmeleri halinde kendilerine iade edilir.

İNDİRİM KONUSU YAPILAMAYACAK KATMA DEĞER VERGİSİ

Vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisi, Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere işletmelere ait binek otomobillerinin alış vesikalarında gösterilen katma değer vergisi,

Deprem veya sel felaketi nedeniyle zayı olanlar hariç olmak üzere zayı olan mallara ait katma değer vergisi,

Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre kazancın tespitinde indirimi kabul edilmeyen giderler dolayısıyla ödenen katma değer vergisi.

VERGİLENDİRME USULÜ

Gerçek usulde vergilendirme geçerli usuldür.

Götürü vergilendirme usulu 01.01.1999 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

KATMA DEĞER VERGİSİNDE VERGİLENDİRME DÖNEMİ

K.D.V.K.'na göre vergilendirme dönemi esas olarak takvim yılının üçer aylık dönemleridir.

Şuanki durumda takvim yılının aylık dönemleri olarak belirlemiştir.

Vergi kesintisi yapmakla sorumlu olanlar için vergilendirme dönemi bir aydır.

Uluslararası taşıma işlerinde gümrük bölgesine girildiği veya çıkıldığı andır.

KATMA DEĞER VERGİSİ BEYAN VE ÖDEME

Mükellefler ve vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar vergilendirme dönemini takip eden ayın 24. günü akşamına kadar beyan edip, ödenecek katma değer vergisini aynı ayın 26. günü akşamına kadar öderler.

KATMA DEĞER VERGİSİ BEYANNAMESİNİN TARH YERİ

Katma değer vergisi esas olarak mükellefin iş yerinin bulunduğu yer vergi dairesince tarh olunur.

Mükellefin, ayrı ayrı vergi dairelerinin faaliyet bölgelerinde iş yerleri varsa, katma değer vergisi, gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesi tarafından tarh olunur.

KATMA DEĞER VERGİSİ AÇISINDAN USUL HÜKÜMLERİ

Mükellefler, tutulması mecburi defter kayıtlarını bu verginin hesaplanmasına ve kontrolüne imkân verecek şekilde düzenlemekle yükümlüdürler.

En az aşağıdaki hususların gösterilmesi şarttır;

Vergi konusu işlemlerin mahiyeti, vergisiz tutarları, hesaplanan vergi, indirilebilir vergi miktarları,

Vergiden istisna edilen işlemlerin, indirim hakkı tanınan ve tanınmayanlara göre mahiyeti ve ayırımı ile hesaplanan indirilebilir vergi miktarı,

İndirim konusu yapılamayacak işlemlerin niteliği ve bu işlemlerle ilgili vergi miktarları,

Matrah ve indirim miktarlarındaki değişmelerle, ödenen, terkin edilen ve iade olunan vergiler.